

Saksprotokoll - Formannskapet - 26.11.2020 - sak 107/20

Budsjett 2021 – Økonomiplan 2021-2024

Vedtak:

Rådmannens forslag til årsbudsjett for 2021 og økonomiplan for 2021-2024 vedtas med følgende endringer og tillegg:

Krisesenter:

1. Rana kommune skal fortsatt ha eget krisesenter i kommunen
2. Rådmannen bes utrede følgende alternativer:
  - a) Bruk av kommunale lokaliteter
  - b) Leie av lokaler
3. Det settes av en ramme på inntil fem millioner kroner for renovering av de aktuelle alternativene i punkt 3 a. Dette innarbeides i budsjettet for 2021.
4. Driften av krisesenteret gjennomgås med målsetting om å effektivisere tjenesten og redusere driftskostnadene. Det innledes en dialog med Hemnes, Lurøy, Rødøy, Nesna og Træna, for å sondere mulighetene for å et videre samarbeid.
5. Sak for valg av alternativ fremmes til politisk behandling på første kommunestyremøte i 2021.

Inndekning: omdisponering av investeringsmidler bokbuss 3,5 mill. Salg av lokale dagens krisesenter.

Omstilling Helse- og omsorg:

Arbeid med omstilling mot mer treffsikre tiltak innen helse og omsorg, er viktig for å kunne møte utviklingen/utfordringene i økonomiplan perioden. Konsekvensen av å ikke lykkes med dette kan føre til at kommunen må kutte mer direkte i tjenesteleveransen og kommunens tilbud til brukerne.

På bakgrunn av dette bevilges det 2 mill. til arbeid med omstilling i helse og omsorg.

Inndekning disp.fond

Bokbussen

Bokbussen ble i sin tid etablert med felles finansiering mellom Rana kommune som vertskommune og tilskudd fra fylket og kjøp fra nabokommuner som brukte tilbudet. Kjøp av bokbusstjenesten er redusert og fylket reduserer også sin andel. Parallelt med dette er bussen nå så gammel at det må kjøpes ny. Fall i inntekter og økning i utgifter gjør det krevende å opprettholde tilbudet i dagens form. Prioritering – nytt bibliotek.

1. Bokbussen i dagens form, legges ned
2. Det utredes hvordan biblioteket kan utvikle en bestillingsfunksjon tilknyttet den eksisterende bokbasen, der innbyggere og skoler i Rana kan bestille bøker levert. Funksjonen for bestilling til innbyggere bør være knyttet eks til postnummer som tidligere hadde rute med bokbussen.

3. Det utredes utkjøringsmulighet til skoler og innbyggere i samarbeid med Bakeribygget, Driv karriere og eventuelt Frivillighetssentralen. I utgangspunktet bør kostnader knyttet til utkjøringen være selvkost, men det kan også sees på alternativ der også innbyggere i bydeler som ikke har hatt bokbusstjeneste før, kan få levert på døren. Endringen gjennomføres innenfor nåværende driftsrammer.

Ytteren Barnehage:

Ytteren barnehage legges ikke ned. Økt kostnad 360 000,- 2021.

Inndekning disp.fond.

Samlet gjennomgang av barnehagesektoren i Rana kommune

For å bidra til god geografisk spredning av barnehage tilbudet og for å sikre god styring over sektoren er det viktig at det fordelingen mellom kommunale og private barnehager er omtrent som i dag. Ved fallende barnetall er det et mål for Rana kommune at nedgangen i barnehage deles mellom de private og offentlige barnehagene.

Kommunestyret ber rådmannen om å foreta en gjennomgang av behovet for barnehageplasser framover, mulige strukturendringer og de økonomiske utfordringene knyttet til dette.

Gjennomgangen må gjøres i samarbeid med de private barnehagene i Rana, slik at man får en helhetlig tilnærming til dette.

Tiltak for unge uføre

Med stor bekymring registrerte vi gjennom rådmannens budsjettforslag at andelen unge uføre øker betydelig i Rana kommune (77% på fire år). Det har aldri vært så mange unge uføre tidligere og den største økning er å finne blant unge med lav utdanning.

I tillegg til å være en stor belastning for den enkelte, bidrar det til å tap av ressurser som samfunnet trenger sårt i en tid med stadig aldrende befolkning.

Det haster mer enn noensinne å bremse og på sikt redusere denne trenden.

Gjennom erfaringene fra HOLF prosjektet ser vi at målrettet innsats gir resultater og bidrar til å snu negative trender og konsekvenser for unge. Vi ser derfor at kompetansen og systematikken som ble benyttet i prosjektet kan bidra til å identifisere tiltak som kan bidra til å redusere «rekrutteringen» til uføretrygd blant unge.

Derfor ønsker vi å øremerke 1,5 mill kr for et to- årig prosjekt som ledes og koordineres av NAV:

Målet er å identifisere og gjennomføre tiltak blant de største elevene på ungdomsskolen for å forebygge og redusere at ungdom havner på uføretrygd. Ungdomsskolene i Rana skal være forpliktende part i prosjektet og skal bidra aktivt i arbeidet. Prosjektplan med handlingsdel legges frem til behandling i kommunestyret. Prosjektet følges opp gjennom tertialrapporteringer til Rana kommune.

Målet for prosjektperioden er at antall "nye" unge uføre reduseres med 20 %. Andre målparametere som kan gi innsikt i utviklingstrender og resultat skal synliggjøres i prosjektplanen.

Finansiering:

2021 – kr 750 000 disposisjonsfondet

Oppvarming Sagbakken

Opprettholde økt aktivitet grunnet corona, 600.000,-

Inndekning disp.fond.

Nytt PKT.4

Rådmannen gis fullmakt til å avhende kommunal eiendom som ikke har kommunal anvendelse. Salgsgevinsten fordeles likt mellom to nye fond:

Ett FDVU (forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling) fond for bygg og ett veivedlikeholds fond.

Rådmannen bes legge frem en sak for kommunestyre om vedtekter for fondene.

Frivillighetssentralen

Økt tilskudd 2021, 250.000,-

Oppsummering inndekning

- Krisesenter - omdisponering av investeringsmidler bokbuss 3,5 mill. Salg av lokale dagens krisesenter.
- Omstilling helse – og omsorg 2 mill. disp. fond
- Ytteren Barnehage – 360.000,- 2021 disp.fond
- Tiltak unge uføre – 750.000,- 2021 disp.fond

Oppvarming Sagbakken 600.000,- disp.fond

Frivillighetssentralen 250.000,- disp.fond

Inndekning 3, 96 mill. disp.fond

Planen legges ut til alminnelig ettersyn i perioden 27.11.20– 13.12.20.

Behandling:

Elin Eide (AP) la frem fellesforslag for AP, H, SV og MDG:

Sak 107/20 Innstilling fra Ap H SV og MDG:

Rådmannens forslag til årsbudsjett for 2021 og økonomiplan for 2021-2024 vedtas med følgende endringer og tillegg:

Krisesenter:

1. Rana kommune skal fortsatt ha eget krisesenter i kommunen
2. Rådmannen bes utrede følgende alternativer:
  - a) Bruk av kommunale lokaliteter

b) Leie av lokaler

3. Det settes av en ramme på inntil fem millioner kroner for renovering av de aktuelle alternativene i punkt 3 a. Dette innarbeides i budsjettet for 2021.

4. Driften av krisesenteret gjennomgås med målsetting om å effektivisere tjenesten og redusere driftskostnadene. Det innledes en dialog med Hemnes, Lurøy, Rødøy, Nesna og Træna, for å sondere mulighetene for å et videre samarbeid.

5. Sak for valg av alternativ fremmes til politisk behandling på første kommunestyremøte i 2021.

Inndekning: omdisponering av investeringsmidler bokbuss 3,5 mill. Salg av lokale dagens krisesenter.

Omstilling Helse- og omsorg:

Arbeid med omstilling mot mer treffsikre tiltak innen helse og omsorg, er viktig for å kunne møte utviklingen/utfordringene i økonomiplan perioden. Konsekvensen av å ikke lykkes med dette kan føre til at kommunen må kutte mer direkte i tjenesteleveransen og kommunens tilbud til brukerne.

På bakgrunn av dette bevilges det 2 mill. til arbeid med omstilling i helse og omsorg.

Inndekning disp.fond

Bokbussen

Bokbussen ble i sin tid etablert med felles finansiering mellom Rana kommune som vertskommune og tilskudd fra fylket og kjøp fra nabokommuner som brukte tilbudet. Kjøp av bokbusstjenesten er redusert og fylket reduserer også sin andel. Parallelt med dette er bussen nå så gammel at det må kjøpes ny. Fall i inntekter og økning i utgifter gjør det krevende å opprettholde tilbudet i dagens form. Prioritering – nytt bibliotek.

1. Bokbussen i dagens form, legges ned

2. Det utredes hvordan biblioteket kan utvikle en bestillingsfunksjon tilknyttet den eksisterende bokbasen, der innbyggere og skoler i Rana kan bestille bøker levert.

Funksjonen for bestilling til innbyggere bør være knyttet eks til postnummer som tidligere hadde rute med bokbussen.

3. Det utredes utkjøringsmulighet til skoler og innbyggere i samarbeid med Bakeribygget, Driv karriere og eventuelt Frivillighetssentralen. I utgangspunktet bør kostnader knyttet til utkjøringen være selvkost, men det kan også sees på alternativ der også innbyggere i bydeler som ikke har hatt bokbusstjeneste før, kan få levert på døren.

Endringen gjennomføres innenfor nåværende driftsrammer.

Ytteren Barnehage:

Ytteren barnehage legges ikke ned. Økt kostnad 360 000,- 2021.

Inndekning disp.fond.

Samlet gjennomgang av barnehagesektoren i Rana kommune

For å bidra til god geografisk spredning av barnehagetilbudet og for å sikre god styring over sektoren er det viktig at det fordelingen mellom kommunale og private barnehager er omtrent som i dag. Ved fallende barnetall er det et mål for Rana kommune at nedgangen i barnehage deles mellom de private og offentlige barnehagene.

Kommunestyret ber rådmannen om å foreta en gjennomgang av behovet for barnehageplasser framover, mulige strukturendringer og de økonomiske utfordringene knyttet til dette. Gjennomgangen må gjøres i samarbeid med de private barnehagene i Rana, slik at man får en helhetlig tilnærming til dette.

Tiltak for unge uføre

Med stor bekymring registrerte vi gjennom rådmannens budsjettforslag at andelen unge uføre øker betydelig i Rana kommune (77% på fire år). Det har aldri vært så mange unge uføre tidligere og den største økningen er å finne blant unge med lav utdanning.

I tillegg til å være en stor belastning for den enkelte, bidrar det til å tap av ressurser som samfunnet trenger sårt i en tid med stadig aldrende befolkning.

Det haster mer enn noensinne å bremse og på sikt redusere denne trenden.

Gjennom erfaringene fra HOLF prosjektet ser vi at målrettet innsats gir resultater og bidrar til å snu negative trender og konsekvenser for unge. Vi ser derfor at kompetansen og systematikken som ble benyttet i prosjektet kan bidra til å identifisere tiltak som kan bidra til å redusere «rekrutteringen» til uføretrygd blant unge.

Derfor ønsker vi å øremerke 1,5 mill kr for et to- årig prosjekt som ledes og koordineres av NAV:

Målet er å identifisere og gjennomføre tiltak blant de største elevene på ungdomsskolen for å forebygge og redusere at ungdom havner på uføretrygd. Ungdomsskolene i Rana skal være forpliktende part i prosjektet og skal bidra aktivt i arbeidet. Prosjektplan med handlingsdel legges frem til behandling i kommunestyret. Prosjektet følges opp gjennom tertialrapporteringen til Rana kommune.

Målet for prosjektperioden er at antall "nye" unge uføre reduseres med 20 %. Andre målparametere som kan gi innsikt i utviklingstrender og resultat skal synligjøres i prosjektplanen.

Finansiering:

2021 – kr 750 000 disposisjonsfondet

Oppvarming Sagbakken

Opprettholde økt aktivitet grunnet corona, 600.000,-

Inndekning disp.fond.

Nytt PKT.4

Rådmannen gis fullmakt til å avhende kommunal eiendom som ikke har kommunal anvendelse. Salgsgevinsten fordeles likt mellom to nye fond:

Ett FDVU (forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling) fond for bygg og ett veivedlikeholds fond.

Rådmannen bes legge frem en sak for kommunestyre om vedtekter for fondene.

Frivillighetssentralen

Økt tilskudd 2021, 250,000,-

Oppsummering inndekning

- Krisesenter - omdisponering av investeringsmidler bokbuss 3,5 mill. Salg av lokale dagens krisesenter.
- Omstilling helse – og omsorg 2 mill. disp. fond
- Ytteren Barnehage – 360.000,- 2021 disp.fond
- Tiltak unge uføre – 750.000,- 2021 disp.fond

Oppvarming Sagbakken 600.000,- disp.fond
Frivillighetssentralen 250.000,- disp.fond

Inndekning 3, 96 mill. disp.fond

Johan Petter Røssvoll (SP) la frem fellesforslag for SP, Venstre og Rødt

Budsjettforslag fra SP, Venstre og Rødt

Driftsbudsjett og investeringsbudsjett:

Alternativt budsjett 2021:
ENDRINGER i driftsbudsjettet

	2021	2022	2023	2024
Helse og Omsorg				
Rus og psykiatri	3	3	3	3
Reduksjon nedtrekk helse og omsorg	4	4	4	4
Effektivisering krisesenter	-0,5	-1	-2	-2
Oppvekst og kultur				
Kvalitet i skolen	2	2	2	2
Redusert foreldrebet. SFO	1	1	1	1
Økt bruk av SFO	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Bemanning barnehage	2	2	2	2
Opprettholde Ytteren barnehage	0,36	0,8	0,8	0,8
Kulturskole - opprettholde stilling	0,3	0,35	0,35	0,35
PPT	0,9	0,9	0	0
Beholde Rockens Hus	0,15	0,15	0,15	0,15
Ungdomskubbene	0,25	0,25	0,25	0,25
Teknisk				
Samferdsel, park og idrett: Løypekjøring	0,1	0,1	0,1	0,1
Drift gatelys	0,03	0,06	0,09	1,02
Vedlikehold gang og sykkelveier	1	1	1	1
Oppvarming Sagbakken	0,4	0,4	0,4	0,4
Tilskudd til brøyting og vedl hold priv	0,5	0,5	0,5	0,5
Idrettsanlegg: Treningskort for kommunale	0,2	0,4	0,4	0,4
Tilskudd				
Frivillighetssentralen	0,5	0,5	0,5	0,5
tilskudd Storforshei sørvissenter	0,06	0,06	0,06	0,06
Støttetjeneste				
Støttetjenester	-2	-2	-2	-2
Ekstra korona-midler				
Ekstra inntekt	-20,4			
Ekstra utgift	20,4			
Endrede kapitalkostnader	-2,016	-0,8	3,2	5,2
Totalt:	11,73	13,19	15,32	18,21

Forklaring
Flere hender i tjenesten
Beholde sykehjemsplasser, økt bemanning MTA
Tidlig innsats. Flere lærere i 1.-4. trinn
Lavere pris + bedre kvalitet = flere brukere (17) og dermed økt inntjening
Flere ansatte i barnehagene og mindre kø
Barnehagen legges ikke ned
Foreslått nedbemanning strykes
Foreslått nedbemanning forskyves til ventelister er under kontroll
Verbalforslag
Gjenåpning Storforshei og Skonseng
Foreslått reduksjon i skiløyper fjernes, verbalforslag
Drift gatelys. ref investeringsbudsjett
Fra 1. januar
Treningsavgift innføres ikke
Økt støtte
Digitalisering
Barn, unge, eldre og sårbare grupper påvirket av korona prioriteres
Jfr. forslag investeringsbudsjett/NDR i øk.plan

Dekkes inn ved reduksjon i NDR

		Rådmannens
NDR 2021	1,5 %	2,0 %
NDR 2024	2,3 %	3,1 %

Ekstrabevilgning 2021: 20,4

Investeringsbudsjett

Alternativ budsjett 2021
ENDRINGER i investeringsbudsjettet

Investering	Total ram	2021	2022	2023	2024
Krisesenter	20	2	18		
Oppgradere Storforshei og Skonseng skole	65		2	30	33
Fjerne Miljøgate LM	-3,5	-3,5			
Forskyve Havmannaksen	39,5	-39,5		39,5	
Uteområder Skonseng og Storforshei skoler	3	3			
Ekstraordinært utbytte HK (gevinst 82mill HI)	-22				
Nye gatelys (årlig ramme)	30	2	2	2	2
Sum økning investeringer		-36	22	71,5	35

Usikkerhet rundt dette. Avventes frem til kommunestyremøtet

Finansiering:	-28,8	17,6	57,2	28
Momskompensasjon				
Økte finansieringskostnader	-2,016	1,232	4,004	1,96

Hilde Lillerød vann (SP) la frem verbalforslag for SP, Venstre og Rødt:

Forlag til vedtak

Formannskapet avviser rådmannens forslag og ber rådmannen utrede saken ut fra følgende forutsetninger:

- Rana skal ha et krisesentertilbud
- Midlertidig flytting til Vefsn er uaktuelt
- Utredningen må ha med elementer som å se på alternative boløsninger på Mo, og det innebærer å sjekke ut alle andre boliger som er i kommunens eiendomsportefølje og som kan benyttes midlertidig. I tillegg må det legges fram et kostnadsforslag på hva det koster å bygge nytt.
- Bygget må kunne driftes som to seksjoner: én for kvinner og én for menn
- I utredningen må det også foreligge en forventet kostnadsreduksjon ved å drive krisesenteret som én enhet.

Kommunal infrastruktur ang "best case":

Rådmannen bes utrede kommunens ansvar og behov for opparbeidelse av nødvendig kommunal infrastruktur (eksempelvis boliger, skole, barnehage, veg, vann og avløp) for et «best case»-scenario der vi i nær fremtid får etablert ny flyplass som planlagt og batterifabrikk med 2500 arbeidsplasser. Utredningen legges frem for kommunestyret innen utgangen av 2021.

Gang/sykelbru Båsmo - Mjølan:

Rådmannen bes utrede forprosjekt eller mulighetsstudie for ny gang/sykelbru mellom Ytteren og Mjølanodden. I forprosjektet/mulighetsstudien skal ulike løsninger utredes. I utredningen skal det legges vekt på miljøeffekt, mulig økt sykkelbruk og tilsvarende redusert biltrafikk mellom Ytteren/Båsmoen og arbeidsplassene og skoler i sentrum. Ulike finansieringsordninger/tilskuddsordninger fra andre offentlige etater utredes. Forprosjektet/mulighetsstudien utarbeides slik at den evt kan tas inn i budsjett 2022 og økonomiplan 2022-2025.

Omsorgsboliger Storforshei

Omsorgsboliger på Storforshei som er inntatt som selvfinansierende prosjekt krever at alle fire leilighetene er solgt før bygging igangsettes.

Det er nå solgt tre leiligheter og kommunestyret i Rana inviteres til følgende vedtak:

Rana kommune starter bygging av fire omsorgsboliger i første kvartal henhold til plan .

Toalettforhold Fisktjønnå (innfallsport til Marmorslottet/Glomdalsvatnet/Pikhågan):

Rådmannen bes om å legge fram sak for kommestyret:

Toalettforholdene ved parkeringsplass Fisktjønnå i Langvassgrenda.

Det må utredes og planlegges toalettforhold ,sanitæranlegg ved vegenden ved Fisktjønnå i Langvassgrenda.

Fisktjønnå er stoppested og innfallsport til Marmorslottet og også en av innfallsportene til Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark og det er en betydelig turistdestinasjon som har stor betydning for grønn turistutvikling i Rana.

Det er flere tusen besøkende til denne delen av Nasjonalparken/reservatet og det må legges tilrette ordnede sanitærforhold ved stoppested Fisktjønna.

Rockens Hus:

Rockens Hus bevarer. Kommunen innleder en prosess sammen med Rockens Hus for å lage en plan for å oppgradere bygningen, der en god del egeninnsats regnes inn. I den samme prosessen skal man sammen komme fram til nye satser for engenandeler, som i større grad imøtekommer kommunes utgifter.

Gatelys

Kommunestyret ber rådmannen innføre en årlig ramme på to millioner for bygging av nye gatelys fra 2022. Økt låneopptak innarbeides i neste budsjett- og økonomiplan. Rådmannen bes også om å utrede mulige andre finansieringsløsninger, for eksempel trafiksikkerhetsmidler.

Gruben sykehjem

Kommunestyret ber rådmannen utrede kostnadene ved å renovere Gruben sykehjem. Redusert driftskostnad i form av lavere energikostnader synliggjøres

Utredning bydelsplanlegging eldreomsorg:

Rådmannen bes utrede sak for bydels-/» Rådmannen bes utrede sak for bydels-/»landsby» - planlegging for tomte for tidligere Ytteren Barneskole/Tjærahågenområdet. Med samlokalisering av planlagt sykehjem, sentralkjøkken, samt dagplasser for eldre, botilbud for eldre med utviklingshemming, egen avdeling for unge med behov for sykehjemsplass, omsorgsboliger med integrert velferdsteknologi, samt oppgradering av Ytteren Bosenter. Formålet er å få en boløsning som krever mindre personell/bemanning enn tradisjonelle sykehjemsplasser, samt at beboerne stimuleres til å kunne leve et meningsfullt liv i aktivitet på trygge avgrensede områder uten trafikk, både inne og ute. Planleggingen tar høyde for lokalisering av beboere etter evne til å fungere i dagliglivet, og at prosjektet kan realiseres med ulike byggetrinn.

Aktivitet, mening i hverdagen og livskvalitet er utgangspunktet for at utredningen av samlokalisering også skal inneholde arenaer for aktivitet og tilbud som også være åpne for andre i nærmiljøet.

På denne måten kan aktivitetene og tilbudene også være en del av aktivitetstilbudet for de som er på dagavlastning og de som bor hjemme i nærmiljøet rundt.

Slike aktivitetstilbud kan f. eks være:

- o Uteområder der beboere kan gå uten følge på trygge avgrensede områder
- o Hage med f.eks drivhus, hønsehus, bålpanner, soner for aktiviteter og pauser
- o «Bydelshus» med kafé/aktivitetssenter, som også er åpent for nabolaget
- o Aktivitetslokaler som f.eks snekkerbod
- o Helsetilbud som f.eks fysioterapi og treningslokaler
- o Frisør og fotterapeut
- o Arealer for sosiale og kulturelle møteplasser
- o Lokaler til utleie for møter eller fester

Løsningene bør utvikles i samskaping mellom ulike grupper som for eksempel beboere/brukere, pårørende, ansatte, frivillige, innbyggere, næringsliv osv.

Bydelsplanleggingen må også sees i sammenheng med et «best case»-scenario der vi i nær fremtid får etablert ny flyplass som planlagt og batterifabrikk med 2500 arbeidsplasser, der også barnehage og skole også planlegges inn i området/bydelen ut fra fremskrevet behov.

Utredningen legges frem for kommunestyret innen utgangen av 2021

Votering:

Det ble votert over rådmannens innstilling. Innstillingen falt med 0 stemmer.

Det ble votert over fellesforslaget fra SP, Venstre og Rødt. Forslaget falt med 4 stemmer (SP, V, R).

Det ble votert over fellesforslaget fra Ap, H, SV og MDG. Forslaget ble vedtatt med 7 (AP, SV, H og MDG) stemmer.